

ECOURI UCRAINE

Revistă literar-culturală și educativ-informativă
a Uniunii Ucrainenilor din România

86 | IULIE
2026

La sărbătoarea cuvântului ucrainean

Luni, 1 iunie 2026, la Teatrul Național București, Sala Media, a avut loc Gala Premiilor Uniunii Scriitorilor din România pentru anul editorial 2025, unul dintre cele mai importante evenimente dedicate vieții literare contemporane. Manifestarea a reunit scriitori, critici literari, traducători, editori și reprezentanți ai instituțiilor culturale din întreaga țară, într-o atmosferă de eleganță și respect pentru valorile autentice ale literaturii române și ale literaturilor minorităților naționale.

Evenimentul a fost organizat de Uniunea Scriitorilor din România, co-produs de TVR, în cadrul unui proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii. Partenerii Galei au fost Departamentul pentru Relații Interetnice și Institutul Cultural Român, iar partenerii media: *România literară*, *Lucașul de dimineață* și *Viața Românească*.

În cadrul Galei au fost acordate premiile pentru cele mai importante apariții editoriale ale anului 2025, inclusiv cele dedicate literaturii în limbile minorităților naționale. Pentru

secțiunea Literatură în limba maternă și literatură în limbile minorităților naționale, juriul de specialitate, alcătuit din Markó Béla – președinte –, Ana Carolina Dovaly, Slavomir Gvozdenovici, Mihai Hafia Traista și Karácsonyi Zsolt, a stabilit nominalizările pentru volumele considerate reprezentative în spațiul multicultural al literaturii din România.

Nominalizările au fost următoarele: Szabó Róbert Csaba, *Pokoltó (Tăul iadului)*, Editura Jelenkor – roman; Corneliu Irod, *Vesela Bojevilnea (Balamucul vesel)*, Editura RCR Editorial – proză; Perinac Stankov, *34 grame*, Editura Uniunea Sârbilor din România – proză.

Dintre cei nominalizați, laureatul Premiului Uniunii Scriitorilor din România pentru literatură în limba ucraineană a fost scriitorul Corneliu Irod, pentru volumul de proză *Vesela Bojevilnea (Balamucul vesel)*, apărut la Editura RCR Editorial, sub egida UUR.

Prezentarea laureatului a fost realizată de scriitorul Mihai Hafia Traista, membru al juriului, care a susținut laudatio dedicată operei lui Corneliu Irod și a dat citire mesajului transmis de președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi:

„Prin acordarea Premiului Uniunii Scriitorilor din România, este onorată nu doar opera unui scriitor, ci și destinul exemplar al unui om care a slujit cu aceeași fidelitate cultura, credința și adevărul.

Corneliu Irod este una dintre vocile fundamentale ale literaturii ucrainene din România, un autor care a reușit, printr-o operă vastă și profund umană, să transforme experiența unei comunități într-o expresie artistică de autentică valoare universală.

Poet, prozator, traducător și slujitor al altarului, Corneliu Irod a construit de-a lungul deceniilor o operă în care sensibilitatea lirică se întâlnește cu memoria istorică, iar drama omului simplu capătă forță de simbol. Romanele sale, reunite sub semnul monumental al tetralogiei *Sărbătoarea*, reprezintă una dintre cele mai importante contribuții la literatura minorităților naționale din România și, în același timp, o pagină valoroasă din literatura română contemporană.

Prin scrisul său sobru, profund și luminat de o discretă dimensiune spirituală, Corneliu Irod a păstrat vie identitatea culturală ucraineană din România, oferindu-i expresie artistică și demnitate literară. În același timp, prin remarcabilele sale traduceri din Taras Șevcenko, Ivan Franko și alți mari autori ucraineni, a deschis cititorului român porțile unei literaturi de mare profunzime și frumusețe.

Premiul pe care îl primește astăzi vine ca o firească recunoaștere a unei opere construite cu răbdare, discreție și noblețe interioară. Este premiul unei conștiințe culturale care a rămas fidelă valorilor autentice într-o epocă a schimbărilor și a uitării.

În Corneliu Irod se întâlnesc scriitorul și mărturisitorul, intelectualul și omul credinței, creatorul și păstrătorul memoriei colective. Tocmai de aceea, opera sa nu aparține doar unei comunități, ci patrimoniului cultural al întregii Românii.

Astăzi îi aducem respectul nostru, recunoștința noastră și admirația noastră.

Felicitări, maestre Corneliu Irod, pentru această binemeritată recunoaștere!”

Stepan TRAISTA

POVESTEA UNUI TEATRU NĂSCUT DIN EXIL ȘI DIN IUBIRE

Anul acesta, teatrul „Favorit” a sărbătorit trei ani de existență pe scena Teatrului Național din București „Ion Luca Caragiale”, în sala Media. Nu a fost doar un eveniment artistic sau o seară aniversară. A fost o sărbătoare a memoriei, a iubirii și a puterii omenești, care se naște atunci când arta ajută oamenii să reziste chiar și în cele mai întunecate vremuri.

Regizoarea tuturor spectacolelor și sufletul neobosit al teatrului este Kristina Djamalaga – omul care a reușit să adune în jurul scenei oameni veniți aici cu durere, frică și nesiguranță, dar cu o lumină puternică în suflet.

Uneori, istoria unui teatru nu începe pe scene mari, sub lumina reflectoarelor, ci într-o sală mică de repetiții, unde cineva rostește pentru prima dată o replică, cu voce tremurândă. Așa s-a născut teatrul „Favorit” – nu din dorința de faimă, ci din nevoia oamenilor de a se regăsi unii pe alții prin artă. Acum trei ani, câțiva oameni au venit la repetiții fără experiență, fără încredere și fără să știe dacă din toate acestea se poate naște un adevărat teatru. Dar aveau ceva mai important decât măiestria scenică – aveau lumină în interiorul lor. Unii visau în tăcere la scenă, alții se temeau să rostească prima replică, iar alții nu credeau că această fragilă speranță poate deveni realitate. Dar, într-o zi, caruselul s-a pus în mișcare. Caruselul destinelor omenești. Caruselul poveștilor. Caruselul teatrului. Așa a început un drum de trei ani – cinci spectacole, șase miniaturi teatrale, sute de repetiții și sute de seri în care oboseala, frica și nesiguranța au fost învinse de cel mai important lucru: dorința de a rămâne împreună.

Teatrul „Favorit” s-a născut într-o perioadă dificilă, când războiul și exilul forțat schimbau destine omenești. Oamenii veneau la repetiții cu durere în suflet, cu dor de casă și cu teamă față de necunoscut. Dar tocmai din această fragilitate s-a născut forța teatrului.

Primul mare spectacol a fost „Te văd” – o poveste creată din amintirile reale ale refugiaților ucraineni. S-a născut noaptea, când orașul dormea, iar inimile celor care fugeau din calea războiului știau deja că viața nu va mai fi niciodată la fel. Oamenii își îngrămădeau viața în valize mici, luând cu ei doar fotografii, scrisori și câteva obiecte în care mai rămăsese căldura casei.

La început au fost șapte femei care cântau cântece din patria lor. Apoi au venit și alții. Și fiecare aducea propria poveste – despre pierdere, frică, iubire și speranță. Așa s-a născut teatrul. Un loc unde poți fi tu însuși. Un loc unde oameni străini deveneau familie. După numai un an, spectacolul a obținut primul Grand Prix. Publicul nu a văzut doar o montare scenică – a văzut adevărul.

După aceasta s-a născut un alt spectacol aparte – „Femeia prin ochii lui Taras Șevcenko”. În acea perioadă, teatrul era alcătuit aproape în întregime din femei – femei care și-au părăsit casa, care învățau să trăiască din nou într-o țară străină și care își ascundeau lacrimile în spatele zâmbetelor oferite copiilor lor.

(Continuare la pag. 3)

Mihai Hafia TRAISTA

Profesorul Ion Cozmei, trecut prea repede la „masa umbrelor”, pe data de 1 octombrie 2015, când toamna, cu ochii ei galbeni, respira culori și încă se mai auzea scâncetul de plecare al cocorilor, „descendent din nobila viță eminoviciană”, a fost un cadru didactic cu o solidă pregătire profesională, un coleg și un prieten adevărat, „o conștiință gravă, deseori tensionată”, un temperament ardent la care liniștea și neliniștea se împleteau uneori în noduri imperceptibile, un sonetist cu o viziune panteistică și senină, cu un orizont liric pătruns de emoții estetice cu virtuți inefabile. Căderea vieții, frântă în plină putere de creație, s-a oprit sub lespedea tăcerii, unde lumina din cuvânt tânguitor mângâie un destin spre un altar de frumuseți divine.

La data de 11 martie 2026, ar fi împlinit 75 de ani...

Fire ambițioasă, comunicativă, jovială adesea, n-a acceptat lângă el micimea, mereu scormonind în adâncul de jărat. Uneori, rebel și mândru, din priviri strecura ironia, iar versul izvorât pe loc în catrene șarja fără echivoc orice semn de împotrivire. În același timp, accepta cu ușurință persiflarea înțeleaptă și se bucura, convins fiind că, sprijinit de cuvinte, va găsi neîntârziat săgeata prin care o forță lăuntrică ripostează pe măsură.

Învățând cu mîgală „alfabetul răbdării”, Ion Cozmei a fost iscusit ziditor de rime adunate în comori de vers, scoase meșteșugit din „cariera de marmură a cuvântului”, casa lui de suflet.

Bine pus pe rod, fie ca „pacient la vama destinului”, fie „călător poposind la cumpăna satului”, sau drept „tâlcuitor de semne”, a vegheat hotarele poeziei, nevoit să preia meseria aceasta spinoasă cu speranța în „poemul nescris”, atenționând totuși că „locuind în cântec / ca-ntr-o catedrală de rouă”, „steaua de sus” îi va lumina calea spre „porți neștiute”, gata să continue „inflexibil poezia”.

Versul său zămislit din „cuvinte atotputernice”, umplând cu har „dăinuirea cetății”, duce spre marea poezie, Ion Cozmei având obligația, cum spunea Adrian Dinu Rachieru, încă din 1996, „să se bată pentru un loc fruntaș în plutonul liricilor”.

Ion Cozmei este posesor al mai multor premii locale, naționale și internaționale, a fost redactor-șef și redactor al unor publicații literare precum „Curierul de Bucovina”, „Țara Fagilor” etc., moderatorul emisiunii TV PLUS „Verba volant, scripta manent”, conducătorul Cenaclului literar „Mihail Iordache” al Societății Scriitorilor Bucoveneni...

Cred că se poate vorbi de două etape în creația lirică a lui Ion Cozmei. Prima, până la acel sfârșit de decembrie 1989, când era angajat „într-o jurnalistică febrilă, implicat în marile bătălii culturale ale locului”, câteva versuri confirmând afirmația de mai sus:

„Pentru planul la zi am muncit și am depus efortul (realizăm) depășim uneori (stăm mai rău cu exportul), dar suntem conștienți că mai sunt de făcut încă multe

vin și alți metodiști pe probleme să ne consulte
ne angajăm serios să-nflorească mereu cîncinalul
fiindcă numai așa putea fi atins idealul
mai trag aer în piept
mai înghit câte-o vorbă
și iarăși
vom munci
vom lupta/
ca să fim tot în frunte tovarăși”. (*Reportaj critic*)

Versificând cu ușurință și mânat de un impuls interior, Ion Cozmei a încercat să exerseze, poate și din curiozitate, structura strofei coșbuciene din *Nunta Zamferei*, cu unele inserturi în *Poem de noiembrie*:

„Dintr-o pădure de mister
vreau să aleg un partener
și căutând așa pribeag,
din raft în raft, din prag în prag,
de bună seamă cel mai drag
aleg stingher”

sau

„Ador mașinile de scris
la naiba până, am mai zis.
Exist inevitabil, știu
când scriu despre vitrine-s viu!
Mă văd în tot, dar tot ce scriu
e nedescris!”.

De asemenea, l-a inspirat și versul păunescian, pe alocuri, în creația sa: „Iubita mea de dincolo de vreme/ nu dezveli dureri și nu te teme!/ Ascultă taina nopții de icoane/nu socoti că totul azi în van e/ căci dincolo de semnul întrebării/ respiră calm sonetul așteptării” (*Sonetul așteptării*), cu unele reminiscențe din lirica eminesciană, în general pe linia melodică.

A doua etapă, odată ca „pacient la vama destinului”, când redescoperă poezia, una cu „miros de tristețe”, nestrăină de impactul optzecist, o perioadă în care urmărește adevărata mișcare care nu e decât un „extemporal cu tristețe”.

„Deținător de chei magice”, sperând să ajungă la performanțele biblicului Daniel (N. Cernica, în „Poesis”, nr. 1042 din 2003, spunea că toți „avem nevoie de propriul nostru profet Daniel”, însă adaugă afirmând că „destinul te alege, sensul vieții ți-l alegi”), Ion Cozmei încearcă să unifice luciditatea și cunoașterea sensibilă, adesea și sub semne ezoterice, un alt fel de a „exprima inexplicabilul”, de a descoperi, cum sublinia Constantin Ciopraga, „un centru structural, cel al omului interior”.

Seva creației sale se poate ușor detecta în spații diverse, având ca punct de plecare copilăria, redescoperită cu florii unei mari bucurii, *veghea mamei*: „La nașterea mea / strigătul mamei / despletind întunerul și colindând satul / până la insomnie. / Ioane! În grădina noastră / au înflorit cireșii!”; *mersul tatei*: „... și îndeasă căciula pe cap / se împiedică de pragul grajdului / și suduie rar / până-și trece prin palmă/coama deasă / a calului”. „La cumpăna satului / ochiul meu nestatornic / așezând lespezi de rouă / prin curtea copilăriei...”.

Poezia lui Ion Cozmei se constituie, cum s-a mai spus, într-o „monografie” a unui ținut sufletească, într-un peisaj liric bine conturat, întrucât a știut să pedaleze pe noutatea expresiei, pe îndrăzneli stilistice de mare efect, pe originalitate, aceste lucruri fiind posibile pentru că poetul s-a întors din nou „salahor/la cariera de marmură a cuvântului”.

„Fior călător”, cum îi plăcea cândva să se autodefinească: „Fior călător fascinant mă cuprindea / Mirajul cărării pătrunde prin trup / Izvoarele orfice parcă erup / Cu suflu străin invadând așteptarea”, rămâne totuși un mesager al sensibilității moderne, pentru că „cireșul din grădina copilăriei / înflorește mereu”, convins fiind că nicio taină nu-i va fi de nepătruns, afirmația lui Constantin Ciopraga întărindu-i și mai mult convingerea, Ion Cozmei fiind „o voce pe portativul generației de mijloc, o deplină maturitate în acțiune”.

Talentat, înzestrat cu har și voință ca să rodească mai mult, poetul și-a însușit „alfabetul răbdării”, soluție pe deplin accesibilă spre „poemul nescris” din cuvinte îmbrăcând anotimpuri: „Pe harta sortită de zodia-mi calmă / Rescriu dureros o poveste pierdută / Cireș planetar răsărind din sudalmă / Abia mă descopăr în zăriștea mută”.

Poezia lui Ion Cozmei a reținut atenția unor nume de marcă, precum Adrian Dinu Rachieru, Constantin Ciopraga, Ioan Holban, Alex Ștefănescu, Mihail Iordache, Vasile Andru, Mircea A. Diaconu, Theodor Codreanu, Ioan Constantinescu și alții. Ioan Holban, în prefața antologiei *Pacient la vama destinului*, intitulată „Candela unui schit de iluzii”, o metaforă „pălăind ușor la zborul îngerului”, cerne cu parcimonie versurile lui Ion Cozmei, căutând a evidenția saltul lor valoric, prospețimea și frumusețea imaginilor care îl individualizează și le asigură miez și echilibru.

Îmbrățișând deopotrivă și sonetul, poetul se dovedește un inspirat creator al acestei specii literare, Ioan Holban apreciindu-l în mod deosebit prin performanța tehnică și disciplinară a viziunii lirice, conform exigențelor formale ale acestei forme poetice clasice. Ion Cozmei e așezat alături de nume ca:

Tudor George, Radu Cârneli, Grigore Hagiu, Horia Bădescu, Emilian Marcu, „fini degustători ai acestei specii literare”, *Sonetul plânsului lăuntric*, fiind unul de aleasă profunzime și emoție:

„Cu plânsul vizibil ne-ntoarcem spre lume / Iar lacrima lumii-i doar cea din afară/ Monarhul zidește o punte de spume / Dar facerea lui e o clipă fugară // Doar plânsul lăuntric se-ncheagă-ntr-un nume/ Curând înapoi până-n sinea cea clară // Poetul renaște în clipe postume / Urmând depărtări de latență primară. // Mirajul puterii prin vremi se destramă / Spălându-ne fața cu vini trecătoare / Și-un murmur teluric ne-alungă-n uitare / Un plâns dinlăuntru profetic ne cheamă/ Și-o Sfântă Treime ne-ncape-n târziu / Cum Fiu-ntru Tată și Duh-ntru Fiu”.

Respectând rigorile unui urcuș demult visat pe spirala împlinirii bucuriei triumfului, Ion Cozmei pune poezia și în raport cu sacralul, constituind suportul unei personale mărturisiri de credință, în ampla *Scrisoare către Adrian*: „Necesitatea transpunerii viselor în practică/după metoda tâlcuirii lui Daniel/iată secretul esențial al mileniului trei”.

Fără îndoială, Ion Cozmei este cel mai bun traducător român al poeziei celui mai mare poet ucrainean, Taras Șevcenko, pe care l-a numit „Marele Cobzar”, această sintagmă fiind apreciată de Dan Horia Mazilu, pentru că „nimeni nu-și poate închipui pe Șevcenko fără Ucraina, tot așa cum nimeni n-ar recunoaște Ucraina fără Șevcenko”. Așadar, „micul cobzar” din Călineștii Eminovicilor, Ion Cozmei, autor al mai multor volume de poezii în limba română, se avântă pe urmele „Marelui Cobzar”. Toate poemele traduse de el în limba română sunt capodopere, un pas câștigat spre o sporită fidelitate, receptare a operei marelui romantic slav, o reconsiderare a acestuia.

Nu este un lucru întâmplător acesta. Ion Cozmei a trudit cu plăcere, știut fiind faptul că el și-a susținut teza de doctorat cu „Taras Șevcenko – poetul național al Ucrainei și receptarea lui în România”.

Scriitorul Ioan Țicalo, „aristocrat al scrisului bucovinean”, un mare iubitor și al poeziei lui Taras Șevcenko, a apreciat în mod deosebit activitatea de traducător a lui Ion Cozmei, care a reușit să redea întocmai tensiunea, vibrația și polifonia operei poetului național ucrainean, consemnându-le într-un articol, obiectiv și pertinent, apărut în revista „Bucovina literară” și în „Curierul ucrainean”.

Apropierea lui Ion Cozmei de spiritul creației bardului ucrainean a început încă din 1986, precizează Ioan Țicalo, „dintr-un sentiment de insatisfacție față de traduceri anterioare (cea mai cunoscută fiind a lui Victor Tulbure) și din convingerea că are capacitatea de a transpune, în vibrație poetică, originalul, cu alte cuvinte, să limiteze tendința ce se insinuează în activitatea unui traducător, aceea a trădării textului despre care a scris încă din 1974 Ștefan Augustin Doinaș în „Orfeu și tentația realului”: Ucrainologul avizat Magdalena Laszlo Kuțuk notează că „traducerile lui Ion Cozmei sunt îndeajuns de fidele față de originalul ucrainean, depășind cu mult tălmăcirile altor traducători din spațiul literar românesc”.

Șevcenko e considerat poet romantic, un apostol al neamului în spiritul lui Goethe, Byron, Pușkin sau Mickiewicz, în opinia lui Ion Cozmei, care a învățat limba ucraineană literară traducându-l pe Taras Șevcenko.

Sensibilitate efervescentă, poetul din Călinești Cuparencu încearcă acum să lumineze „văile neantului”, cu încrederea că în poezia sa confesiunea a echivalat cu „fuziunea și difuziunea” în toate spațiile intime, dovedind „unicitate în relativitate”...

Opera sa poartă girul unui poet netăgăduit, care a fost profund implicat în a îmbrăca haina lirismului modern.

Metafore insolite îi viscolesc drumul la „poarta somnului”:

„Și mă iartă
casă de scânduri
că sunt singur
și zăpada a curs lângă mine
și a nins așteptând cum se-ntunecă
brazii”.

Acum, noian de amintiri... Urmele pașilor săi, urme de neșters, vor înflori iar în vers pe cerul aprins, timpul pecetluindu-i generos numele.

Emil SIMION

Eveniment • Eveniment • Eveniment • Eveniment • Eveniment

CUVINTE DIN TRANȘEE: literatura ucraineană contemporană, între război și memorie

Luni, 18 mai 2026, de la ora 14:00, la Biblioteca Metropolitană București, s-a desfășurat ediția cu numărul 57 a Colocviilor de traduceri literare, sub genericul „Creatori ucraineni scriind pe front”. Evenimentul a fost organizat de Filiala București – Traduceri Literare a Uniunii Scriitorilor din România, în parteneriat cu Filiala București a Uniunii Ucrainenilor din România, reunind scriitori, traducători, oameni de cultură și iubitori ai literaturii contemporane ucrainene.

În cadrul întâlnirii a fost prezentat volumul de proză *Mecanisme de apărare – 12 scriitori ucraineni pe front*, o carte-document de profundă încărcătură umană și literară, care aduce în atenția publicului experiențele dramatice trăite de autorii ucraineni în contextul războiului. Textele reunite în volum surprind nu doar realitatea violentă a frontului, ci și fragilitatea condiției umane, lupta pentru demnitate, memorie și supraviețuire spirituală.

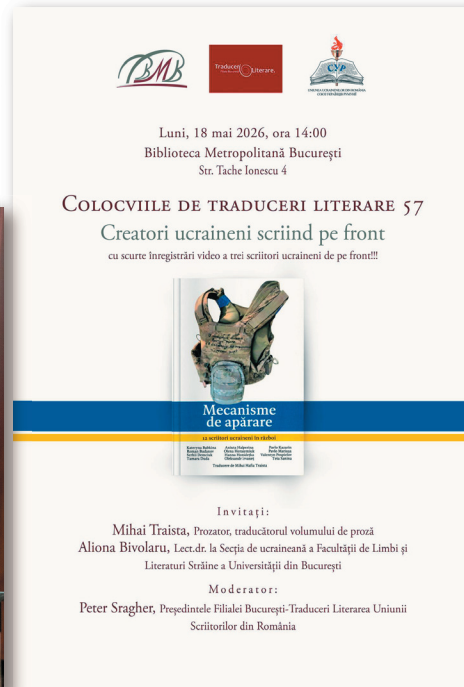
Moderatorul evenimentului, Peter Sragher, președintele Filialei București – Traduceri Literare a Uniunii Scriitorilor din România, a vorbit despre importanța literaturii în vremuri de război, subliniind faptul că scrisul devine o formă de rezistență morală și de apărare a identității culturale. Acesta a evidențiat rolul esențial al traducerilor literare, considerate adevărate punți de legătură între două literaturi, două culturi și două popoare, capabile să apropie oamenii dincolo de granițe și de tragediile istoriei.

În intervenția sa, Peter Sragher a accentuat faptul că literatura ucraineană contemporană, născută adesea în imediata apropiere a frontului, are forța unei mărturii autentice și transmite cititorului european nu doar informație, ci și emoție, adevăr și memorie vie. Traducătorii, la rândul lor, au misiunea dificilă și nobilă de a păstra sensibilitatea și autenticitatea acestor voci, făcând posibil dialogul cultural dintre România și Ucraina.

De asemenea, în cadrul evenimentului, scriitorul Peter Sragher a citit fragmente din creațiile unor autori ucraineni, oferind publicului ocazia de a descoperi sensibilitatea și profunzimea literaturii ucrainene contemporane. Lectura sa a adus un plus de emoție și autenticitate manifestării culturale, punând în lumină frumusețea limbajului poetic și a expresiei artistice ucrainene.

La rândul său, Aliona Bivolaru, lector dr. la Secția de ucraineană a Facultății de Limbi și Literaturi Străine din cadrul Universității din București, a susținut o intervenție dedicată dificultăților și provocărilor întâmpinate în procesul traducerii literare. Aceasta a vorbit despre complexitatea transferului sensurilor, a expresiilor idiomatice și a nuanțelor specifice limbii ucrainene în limba română, subliniind responsabilitatea pe care o poartă traducătorul în păstrarea autenticității textului original. În concluzie, Aliona Bivolaru a apreciat că volumul tradus de Mihai Hafia Traista reprezintă o reușită remarcabilă din punct de vedere literar și filologic. Ea a evidențiat faptul că traducătorul a reușit, prin intermediul notelor de subsol atent elaborate, să redea numeroase subtilități ale limbii și culturii ucrainene, facilitând astfel o înțelegere mai profundă a textului de către cititorul român.

Traducătorul și scriitorul Mihai Hafia Traista a vorbit despre literatura ucraineană născută în vreme de război, evocând volume și autori care transformă experiența frontului, a suferinței

și a rezistenței într-o profundă mărturie literară. În intervenția sa, acesta a prezentat volumul *Eroii nu mor niciodată*, scris chiar de el, o carte dedicată eroismului și sacrificiului celor care apără libertatea și identitatea Ucrainei în fața agresiunii ruse. De asemenea, Mihai Hafia Traista a vorbit despre volumul *Femei în război* al scriitoarei ucrainene Victoria Amelina, una dintre vocile importante ale literaturii contemporane ucrainene, ucisă tragic în urma unui atac rusesc. Au fost amintite și volumele *Scrisori de dragoste și război* de Pavlo și Victoria Matiușa precum și cartea de poezii *Înainte de zori*, semnată de Oksana Stomina și tradusă în limba română de Mihaela Herbil. Referindu-se la aceste opere, traducătorul a subliniat faptul că literatura ucraineană contemporană nu reprezintă doar un act artistic, ci și o formă de rezistență spirituală și de păstrare a memoriei colective. Totodată, el a evocat destinul dramatic al numeroșilor scriitori ucraineni care luptă pe front sau care și-au pierdut viața apărând Ucraina, subliniind că, în prezent, cultura ucraineană se scrie adesea în tranșee, printre sirene și bombardamente. Prin creațiile lor, acești autori reușesc să transmită lumii adevărul războiului și drama unui popor aflat în lupta pentru libertate și supraviețuire.

Un moment deosebit de emoționant al evenimentului l-a constituit prezentarea a trei înregistrări video cu mesaje transmise de scriitorii ucraineni Olena Herasymiuk, Pavlo Matiușa și Serhii Demciuk. În mesajele lor, aceștia au mulțumit colegilor și prietenilor români pentru sprijinul acordat literaturii ucrainene contemporane și pentru contribuția adusă la apariția volumului *Mecanisme de apărare – 12 scriitori ucraineni pe front*, considerat un important document literar și uman al vremurilor pe care le traversăm.

La eveniment au fost prezente și au luat cuvântul cadre universitare de la Universitatea din București, printre care prof. univ. Anca Irina Ionescu, conf. univ. Mariana Mangiulea și conf. univ. Sorin Paliga. În intervențiile lor, aceștia au evidențiat importanța dialogului cultural româno-ucrainean, rolul traducerilor în apropierea dintre cele două culturi și necesitatea susținerii valorilor culturale ucrainene într-o perioadă marcată de război și suferință.

Stepan TRAISTA

POVESTEA UNUI TEATRU NĂSCUT DIN EXIL ȘI DIN IUBIRE

(Continuare de la pag. 1)

În operele lui Șevcenko, ele se regăseau pe sine. Femeia care iubește. Femeia care așteaptă. Femeia care iartă. Femeia care ține pe umerii ei întreaga lume. Imaginea Katherinei a devenit simbolică pentru teatru – femeia care, rămasă singură în fața durerii și a fricii, continuă totuși să meargă înainte pentru copilul ei. Spectacolul a atins atât de profund sufletele oamenilor, încât după fiecare reprezentare spectatorii ieșeau din sală cu lacrimi în ochi. Trei Grand Prix-uri și numeroase premii au confirmat un singur lucru: această poveste a găsit drumul spre inimile oamenilor.

Un alt spectacol important – „Zâmbetul unei femei” – s-a născut într-un autobuz, în drum spre o țară străină. O carte mică, dăruită de o prietenă, a devenit începutul unei noi povești scenice. Citind pagină după pagină, regizoarea Kristina Djamalaga vedea deja în imaginația ei scenele, muzica, personajele și lumina rampei. A fost un spectacol complet diferit – ușor, romantic, plin de muzică, dans și atmosfera vie a unui mic restaurant numit „Timpul cireșelor”. Pe scenă s-au întâlnit actorii maturi și tânăra generație a teatrului, iar atunci s-a produs adevărata minune – toți s-au îndrăgostit de această poveste. Apoi a venit Parisul. Spectacolul a fost trimis la festival aproape fără speranța unei victorii. Dar tocmai el a câștigat Grand Prix-

ul unui festival internațional din inima Parisului. Au urmat noi victorii la București și în Ucraina. Însă cel mai important dar a fost credința în teatru, în oameni și în faptul că până și o carte pusă întâmplător într-o valiză poate schimba viața unui om.

Teatrul „Favorit” s-a adresat și lumii copiilor. Basmul „Liodyvynka în inima pădurii fermecate” a readus pe scenă universul viselor copilăriei. Inspirat de „Crăiasa Zăpezii”, spectacolul vorbea despre singurătate, despre teama de a fi diferit și despre puterea iubirii capabile să salveze chiar și cea mai rece inimă. În această poveste, binele învinge nu prin magie, ci prin căldura omenească. Iar iubirea maternă devine forța care poate topi gheața și readuce lumina. Copiii ieșeau din sală cu ochii strălucind. Adulții – cu lacrimi și zâmbete în același timp.

Poate că tocmai aceasta este adevărata esență a teatrului. Nu doar scena, lumina reflectoarelor sau aplauzele, ci capacitatea de a-i face pe oameni să simtă că nu sunt singuri.

Astăzi, teatrul „Favorit” nu mai este doar un colectiv artistic. Este o poveste despre supraviețuire prin cultură, despre oameni care și-au salvat sufletele prin artă, despre felul în care teatrul poate deveni adăpost, rugăciune și lumină în cele mai grele vremuri. În doar trei ani, teatrul a parcurs drumul de la frică la aplauze, de la nesiguranță la șapte Grand Prix-uri, de la cuvintele „nu vom reuși” la săli arhipline și lacrimi în ochii spectatorilor.

Dar, probabil, cea mai mare realizare nu au fost premiile, ci faptul că teatrul a devenit o familie.

In memoriam

MYHAİLO VOLOȘCIUC – poet, pictor, compozitor, actor și important reprezentant al culturii ucrainene din România

Myhailo Voloșciuc, domnul Han'ko – cum îl cunoștea toată lumea – a fost una dintre cele mai complexe și valoroase personalități ale comunității ucrainene din România. Poet, pictor, compozitor, muzician, actor de teatru și animator cultural, el și-a dedicat întreaga viață promovării artei și păstrării identității culturale ucrainene în nordul Bucovinei.

S-a născut la **12 ianuarie 1934** în satul Negostina, județul Suceava, într-o familie ucraineană credincioasă, în care a fost educat în spiritul iubirii față de aproapele, al respectului pentru valorile morale și al admirației pentru frumusețea naturii și a sufletului omenesc. Aceste valori aveau să devină repere fundamentale ale întregii sale creații.

A trăit în municipiul Vatra Dornei, însă de-a lungul vieții a rămas profund legat de satul natal, transformând universul rural și spiritualitatea comunității sale într-o sursă inepuizabilă de inspirație artistică.

Personalitatea sa artistică a fost una deosebit de complexă. Pe lângă activitatea literară, a fost un muzician talentat, interpretând cu pasiune la acordeon, mandolină și vioară. A compus muzică și a desfășurat o intensă activitate culturală în cadrul comunității ucrainene. A fondat grupul vocal „Florile Negostinei”, care a activat timp de peste cincisprezece ani, a fost instructorul muzical al Grupului bărbătesc „Bujorii Negostinei” și al Grupului vocal „Vocile Negostinei”, contribuind la promovarea cântecului tradițional ucrainean.

Primele sale contacte cu lumea artei au avut loc în perioada postbelică, în anii 1950, când profesorul și animatorul cultural Dmytro Arici a inițiat activitatea teatrală în Negostina. Tânărul Myhailo Voloșciuc a primit roluri importante în spectacole inspirate din dramaturgia clasică ucraineană, după operele lui Ivan Kotliarevskyi, Myhailo Staryt'kyi, Marko Kropyvnytskyi și Ivan Karpenko-Karyi. Experiența scenică i-a perfecționat limba ucraineană și i-a modelat sensibilitatea artistică, influențându-i decisiv evoluția ulterioară ca poet și creator.

Primele sale poezii au fost publicate în ziarul ucrainean «Новий вік» („Veac nou”), iar în anul 1985, a debutat editorial cu volumul «Крок у безконечність» („Pas spre infinit”). De-a lungul a peste patru decenii de activitate literară, a publicat opt volume de versuri și umor, după cum urmează: «Крок у безконечність» – „Pas spre infinit” (1985); «З руїн і попелу» – „Din ruine și cenușă” (1991); «Ідилія» – „Idilă” (2006); «На берегах надії» – „Pe malurile speranței” – ediție selectivă (2009); «Розумний павуза» – „Papagalul înțelept” (2011); «Світ за підним порогом» – „Lumea de dincolo de pragul natal” (2013); «Душі моєї оберіг» – „Paza

sufletului meu” (2019); «Сміховинки» – „Schite umoristice” (2023).

Opera lui Myhailo Voloșciuc se înscrie în sfera liricii reflexive, filosofice și confesive. Temele dominante ale creației sale sunt trecerea timpului, destinul uman, memoria, credința, iubirea față de mamă și familie, frumusețea naturii, identitatea națională, speranța, pacea și permanența căutare a binelui. Poezia sa exprimă o profundă încredere în valorile spirituale și în puterea omului de a depăși suferința prin credință, muncă și creație.

Pentru contribuția sa remarcabilă la literatura și cultura ucraineană din România, a fost primit în Uniunea Scriitorilor din România și a fost distins cu premii literare importante. Criticii au apreciat sinceritatea, profunzimea și autenticitatea creației sale, precum și capacitatea de a transforma experiențele personale în mesaje cu valoare universală.

Plecarea la cele veșnice la **4 iunie 2026** a lui Myhailo Voloșciuc reprezintă o pierdere profundă pentru cultura ucraineană din România și pentru toți cei care l-au cunoscut și prețuit. Dispariția sa lasă un gol greu de umplut în viața spirituală și culturală a comunității pe care a slujit-o cu devotament toată viața sa. Poet al speranței, al credinței și al frumuseții sufletești, artist înzestrat cu multiple talente și om de o aleasă noblete morală, Myhailo Voloșciuc a fost un creator de excepție și un activ promotor al vieții culturale ucrainene, implicându-se constant în activitatea Organizației locale a Uniunii Ucrainenilor din România din Negostina și contribuind la păstrarea și transmiterea tradițiilor, limbii și valorilor comunității sale. Prin inițiativele culturale pe care le-a susținut, prin activitatea artistică și prin exemplul personal, a devenit un reper al vieții culturale locale. Deși glasul său s-a stins, cuvântul său poetic, cântecele, picturile și exemplul unei vieți dedicate artei, credinței și comunității vor rămâne vii în memoria celor care l-au iubit și l-au admirat. Comunitatea ucraineană pierde unul dintre cei mai devotați slujitori ai culturii sale, însă moștenirea sa artistică rămâne vie prin cărțile, picturile, cântecele și amintirea unei vieți dedicate frumosului și credinței.

Delia MARTINEAC

Corneliu IROD

Despre dispariții II.

(Din ciclul *Ultimele chixuri*)

Motto:

Ai carte, ai parte. (Proverb românesc)

Marele scriitor argentinian Jorge Luis Borges mărturisea într-un interviu că el își imaginează Raiul ca pe o imensă bibliotecă.

*

La câțiva ani după război, adică prin 1948, în satul nostru au început să se întoarcă prizonierii. Mai întâi, s-au întors trei bărbați care fuseseră prizonieri la „ruși”. Cei de acasă, care-și pierduseră speranța că-i vor mai vedea vreodată, i-au primit cu mare bucurie. Bărbații povesteau, însă, lucruri îngrozitoare din locurile, unde-și petrecuseră anii de prizonierat – unul dintre ei fusese în Kazahstan, iar ceilalți doi, în minele din Donbas.

După două zile, se întorsese și vecinul nostru Alexa Petriuc, dar el a găsit casa pustie – soția și cele două fete muriseră de tifos încă în 1945. În lipsa lui, de casă avusese cât de cât grijă frate-su Vasile, care se folosisese și de falcea de pământ a lui Alexa.

Alexa era un om cumsecade și harnic. Și pentru că era sărac și acasă nu avea cum să-și facă un rost, supărarea și necazurile l-au alungat să muncească „la munte”, mai exact, la fabrica de cherestea din Pojorâta. Venea acasă la o săptămână, uneori, la două. Încet-încet, începuse să prindă cheag și vecinii ziceau că ar fi cazul ca Alexa să se însoare, că-i încă tânăr și nu-i bine să stea singur cuc. Și până la urmă, Alexa a luat-o de nevastă pe Saveta lui Grigore, o fată cam trecută, nici frumoasă, dar îndemânată și cu drag de muncă.

Într-o zi, eram pe toloacă, lângă fântână, cu Ivanco al lui Costan. Îl vedem pe badea Alexa că vine la noi.

– Ce faceți, băieți?

Și fără să aștepte răspunsul nostru, zice:

– În curtea fabricii unde lucrez e o grămadă de cărți, mare cât casa, din care ia cine vrea. Sunteți școlari și poate v-ar trebui, așa că ați putea lua și voi, dacă vă lasă de acasă să mergeți mâine cu mine la Pojorâta.

Vai ce bucurie! Să mergi la munte și încă cu trenul! Am mai mers noi cu trenul, dar numai unsprezece kilometri, adică de la Dărmănești la Ițcani. Iar în sus, adică spre munte, de la Dărmănești la Pojorâta – e-he-he! Sunt o mulțime de gări!

A doua zi dimineată de tot, când abia începea să se crape de ziua, am luat de acasă câte o traistă, după cum ne sfătuisese badea Alexa, și am plecat la Pojorâta cu personalul de Câmpulung. Urcând spre deal, locomotiva găfâia din greu, iar la Strigoia, ca să urce panta, i-a venit în ajutor încă o locomotivă. Iar până la Pojorâta, am numărat o mulțime de gări și pe la ora opt și ceva am ajuns.

În curtea fabricii chiar că era o grămadă de cărți cât casa. La câțiva pași de grămadă, erau vreo cinci oameni și se uitau la unul care căuta ceva printre cărți.

– Mă, Mihai! – îi strigă unul dintre cei care stăteau în fața grămezii de cărți. – Caută una cu foi mai subțiri și moi.

– Iote, c-am găsit, – răspunde cel pe care-l chema Mihai.

Coboară de pe grămadă, răsfoind o carte, apoi rupe câteva foi și le împarte celorlalți. Bărbații mototolesc foile între palme.

– E bună, – zice unul; rupe din foaie una mai mică, pune tutun în ea și începe să-și răsucescă o țigară.

La fel fac și ceilalți.

– Bună dimineată, Alexa, – răspund oamenii la salutul nostru. – Îs băieții tăi?

– Nu, – zice badea Alexa, – sunt vecini de-ai mei, școlari. Au venit să ia și ei câteva cărți...

– Păi, – râde unul, – să se grăbească, că acușica vin căruțele primăriei și le cară în vale să le dea foc. Că maistrul Filaret a zis că-i păcat să se piardă atâtea hârtie, că, decât să le dea foc, mai bine să fie trimise cărțile la Bușteni, ca să fie topite odată cu lemnul trimis de fabrica noastră. Da' ăla de la partid, supărat, a strigat la maistrul că-s cărți burgheze și musai trebe arse neapărat. Așa că luați, mă băieți, până mai aveți ce...

Nu știu ce cărți a ales Ivanco, l-am văzut că pusese în traistă vreo patru sau cinci. Eu am luat o carte cu coperte verzi: „Poveștile Românilor” de Petre Ispirescu, „Poezii” de George Coșbuc, un pachet măricel, în care se aflau 98 de fascicule a 16 de pagini fiecare și pe care scria „Aventurile lui Bill Gazon” și o carte fără coperte, dar pe prima ei pagină scria: **Călătoria doctorului David Smith în Africa**. Nu știu de ce am luat acele fascicule, probabil, pentru că m-a atras cuvântul „aventurile”, iar cartea fără coperte mi-a stârnit curiozitatea de a afla ceva despre Africa – știam de la doamna învățătoare, care ne-a povestit că acolo sunt lei, elefanți, girafe, zebre și alte animale ciudate. Însă atunci nici prin minte nu-mi trecea că în acea carte nu voi găsi povești cu animale din Africa, ci lucruri mult mai interesante și ciudate, care, mai apoi, îmi vor răscoli gândurile toată viața.

Badea Alexa ne-a condus la gară, unde ne-a cumpărat câte un covrig cu mac, iar Ivanco l-a întrebat de unde are fabrica atâtea cărți.

– Ei, – zice badea Alexa zâmbind. – Mi-au spus și mie oamenii cu care lucrez aici că, înainte, cică era așa o înțelegere: fabrica din Pojorâta trimitea lemn la fabrica de hârtie din Bușteni, de unde hârtia ajungea la ziare, la tipografii și la edituri, iar editurile trimiteau la Bușteni și la fabrica de aici câteva din fiecare carte tipărită și, în atâți ani, s-a adunat grămada pe care ați văzut-o.

(Va urma)

Mihai Hafia TRAISTA

DIN ISTORIA LITERATURII UCRAINE DIN ROMÂNIA

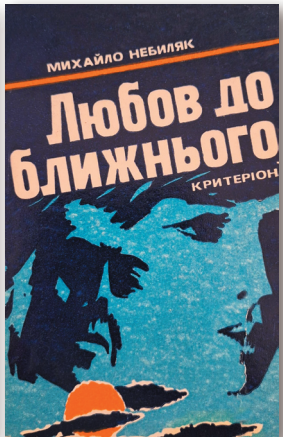
~ PERIOADA POSTBELICĂ ~

MIHAI NEBELEAC- PRIMUL ROMANCIER UCRAINEAN DIN ROMÂNIA

Mihai Nebeleac s-a născut la 17 ianuarie 1949 în satul ucrainean Rona de Sus, județul Maramureș, într-o familie de oameni simpli și harnici. Aici, în mijlocul peisajelor pitorești ale Carpaților, al cântecului popular, al obiceiurilor ucrainene și al tradițiilor multiseculare, s-au format concepția sa despre lume, dragostea pentru limba maternă și pentru cultura poporului său. Satul ucrainean maramureșean a fost nu doar locul copilăriei sale, ci și o sursă inepuizabilă de imagini, caractere și valori spirituale, care aveau să se regăsească mai târziu în creația sa poetică și în opera sa în proză.

După absolvirea școlii din satul natal, tânărul și-a continuat studiile la secția ucraineană a liceului „Dragoș Vodă” din Sighetu Marmației, unul dintre puținele licee ale vremii în care tinerii ucraineni puteau beneficia de învățământ în limba maternă. În anii de liceu s-a conturat definitiv pasiunea sa pentru literatură. Citea mult, era atras de literatura clasică ucraineană și universală, scria primele poezii și asculta cu atenție limba vie a poporului, care avea să devină una dintre cele mai importante trăsături ale stilului său literar.

În anul 1967, Mihai Nebeleac a fost admis la Facultatea de Limbi Slave a Universității din București, unde a urmat secția ucraineană-rusă. Studiile la una dintre cele mai prestigioase universități ale țării au reprezentat o etapă decisivă în formarea sa intelectuală și profesională. A avut privilegiul de a audia cursurile unor remarcabili profesori, critici literari, lingviști și slavisti, care i-au cultivat respectul profund pentru cercetarea științifică, pentru literatura clasică ucraineană și pentru patrimoniul cultural slav. Mediul universitar a contribuit în mod hotărâtor la formarea sa ca viitor scriitor, capabil să îmbine viziunea poetică asupra lumii cu profunzimea psihologică a scrisului în proză.

După absolvirea studiilor universitare, tânărul specialist a fost repartizat la Institutul de Lingvistică al Academiei Române. Totuși, cariera științifică nu avea să devină adevărata sa vocație. La scurt timp, s-a întors în satul natal, Rona de Sus, unde a predat limba și literatura ucraineană. Activitatea didactică i-a oferit posibilitatea de a se afla zilnic în mijlocul oamenilor, de a asculta limba vie a comunității și de a înțelege nevoile spirituale ale ucrainenilor din România. Această legătură nemijlocită cu mediul său de origine și-a pus amprenta asupra creației sale, conferindu-i autenticitate, profunzime umană și un pronunțat caracter național. Încă din anii studenției, Mihai Nebeleac s-a afirmat cu hotărâre ca poet. La 16 martie 1968, în publicația ucraineană „Novyi vik” („Veac nou”), au fost tipărite primele sale poezii. Tânărul autor a atras imediat atenția prin sinceritatea tonului, lirismul și sensibilitatea artistică a expresiei. Poezia sa de început se remarcă prin deschidere emoțională și prin reflecții filosofice asupra omului, a locurilor natale, a iubirii și a responsabilității față de propriul popor.

Prima carte a scriitorului a fost volumul de versuri în limba ucraineană *Krynyti moi oči* (*Fântânile ochilor mei*), apărut în anul 1972 la Editura Kriterion. Însuși titlul volumului mărturisea caracterul profund metaforic al gândirii autorului. În cultura ucraineană, fântâna simbolizează viața, memoria, puritatea sufletească și continuitatea dintre generații. Aceste motive definesc universul liric al creației sale timpurii, în care trăirile personale se împletesc organic cu destinul poporului ucrainean, iar iubirea pentru oameni se contopește cu dragostea pentru pământul natal.

Momentul de cotitură în evoluția literaturii ucrainene din România avea însă să fie anul 1974, când a apărut romanul *Lorana*. Cartea a reprezentat nu doar debutul lui Mihai Nebeleac ca prozator, ci și un eveniment de referință pentru întreaga cultură ucraineană din România. *Lorana* este considerat primul roman original scris în limba ucraineană și publicat în România de un autor ucrainean. Astfel, Mihai Nebeleac a intrat în istoria literaturii ca primul romancier ucrainean din România. Valoarea artistică a operei a fost apreciată de critica literară, iar autorul a fost distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor din România.

Continuarea căutărilor sale artistice a fost romanul *Liubov do blyjniho* (*Aproapelui dragoste*), publicat în anul 1978. Dacă *Lorana* a marcat nașterea romanului ucrainean în România, cea de-a doua carte de proză a lui Mihai Nebeleac a demonstrat convingător că autorul ei nu este scriitorul unei singure cărți, ci un prozator de autentică valoare.

În anul 1987, romanul a fost tradus în limba română de Liana Ivan-Ghilia. Ediția a apărut însoțită de o prefață semnată de cunoscutul scriitor Stelian Gruia, fapt care a confirmat interesul de care se bucura opera autorului ucrainean în mediul literar românesc. Traducerea a făcut posibilă cunoașterea romanului de către un public românesc larg și a contribuit la promovarea literaturii ucrainene din România.

În pofida succesului reputat în proză, Mihai Nebeleac nu a abandonat niciodată poezia. Pentru el, aceasta a rămas forma privilegiată de exprimare a universului interior, cea mai subtilă modalitate de a reda stările sufletești, reflecțiile, speranțele și neliiniștile omului. În anul 1990, a publicat volumul de versuri *Nespokii vesny* (*Neliiniștea primăverii*), în

care răsună cu o deosebită intensitate temele trecerii timpului, ale memoriei, responsabilității față de generațiile viitoare și ale iubirii neclintite pentru pământul natal. Universul poetic al lui Mihai Nebeleac se caracterizează prin lirism, o emoție discretă, simbolismul imaginilor și tendința de a conferi existenței o profundă dimensiune filosofică.

Din păcate, parcursul creator al scriitorului s-a întrerupt mult prea devreme. Spre sfârșitul vieții, el pregătise pentru tipar romanul *Tristețea marilor zăpezi* și volumul de versuri *Nepermisele iubiri*. Aceste cărți urmau să marcheze o nouă etapă în evoluția sa literară, însă autorului nu i-a fost dat să le vadă publicate. La 20 februarie 2003, Mihai Nebeleac a trecut la cele veșnice, lăsând în urmă o operă nu foarte întinsă ca volum, dar de o valoare excepțională, care ocupă un loc de onoare în istoria literaturii ucrainene din România.

Moartea scriitorului nu a însemnat însă sfârșitul prezenței sale în viața culturală a comunității ucrainene din România. Un nou capitol al redescoperirii operei sale a început în anul 2018, când Uniunea Ucrainenilor din România a reeditat cele două romane ale sale. În același an a apărut și volumul de versuri *Nepermisele iubiri*, pe care autorul nu reușise să-l publice în timpul vieții. Cartea a fost îngrijită pentru tipar de Echim Vancea, iar concepția grafică și ilustrațiile au fost realizate de Mihai Hafia Traista. Astfel, a fost dusă la bun sfârșit o altă misiune importantă: restituirea către cititori a moștenirii poetice a scriitorului, rămasă timp de mulți ani doar în manuscris.

Opera lui Mihai Nebeleac a dobândit o nouă dimensiune atunci când proza sa a depășit spațiul paginii tipărite și a prins viață pe scenă. În anul 2023, scriitorul, traducătorul și dramaturgul Mihai Hafia Traista a realizat traducerea în limba ucraineană și dramatizarea unui fragment din romanul *Lorana*, creând piesa *Fântâna în flăcări*. Păstrarea stilului autorului, a profunzimii psihologice a personajelor și a concepției ideatice fundamentale a romanului au făcut posibilă transpunerea universului artistic al lui Mihai Nebeleac pe scena teatrului, oferindu-i astfel acces la un nou public.

De aceea, numele lui Mihai Nebeleac va rămâne pentru totdeauna înscris în istoria culturii ucrainene din România ca numele primului romancier ucrainean al țării, al unui poet de mare talent, al unui prozator original și al unui creator a căror operă a devenit o punte spirituală între generațiile de ucraineni din România. Moștenirea sa literară continuă să reprezinte o parte inseparabilă a memoriei culturale a comunității ucrainene, iar cărțile sale mărturisesc și astăzi forța inepuizabilă a cuvântului ucrainean, care, dincolo de granițele statelor, își păstrează frumusețea, umanitatea și măreția spirituală.

(Continuare din nr. 84)

Eram confuză și nu știam ce să spun. În plus, mi se părea că mătușa, care stătea aproape, trage cu urechea la fiecare cuvânt pe care îl scot, îmi urmărește fiecare mișcare și era gata să-mi vorbească în felul ei în orice clipă. Dar, de data asta, probabil m-am înșelat. Chiar în clipa aceea răsună râsul ei forțat și, odată cu el, se auzi și râsul sincer și larg al unchiului. Se părea că veselie se revărsa acolo ca un șuvoi plin de voie bună și nu aveam de ce să mă tem.

– Ne plimbăm puțin prin parc? – întrebă el, punându-și mânușile în grabă.

– Bine! Să mergem!

Am pornit agale înainte, mai mult privind în jur decât vorbind. Trecând pe lângă „ai noștri”, el se opri o clipă pentru că domnișoara Maria a vrut să-i spună ceva.

– Vasyleciku¹, caut-o pe Zonia, că n-o văd nicăieri. Au plecat toți trei și au dispărut. Mă tem să nu răcească îmbrăcată așa ușor.

– Lasă-i, domnișoară Maria! – o întrerupse repede mătușa. – Lasă-i! Nu știi? Tinerii se simt mai liberi când nu simt că sunt supravegheați. Să se distreze! Lasă-i, domnule Oreadyn!

Oreadyn se înclină în tăcere, iar eu mi-am mușcat buzele pe care se ivise un zâmbet forțat. Mie mătușa îmi tot spunea că cea mai mare ofensă la adresa bunului-simț este ca fetele să rămână singure în compania bărbatilor tineri, iar acum...

– Hei! Domnule student! – se auzi în spatele meu vocea neplăcută a profesorului Lorden. – Ești chiar dumneata, Oreadyn?

– Eu, eu sunt! – răspunse acesta, uitându-se în jur cu mirare și parcă neplăcut surprins.

– Hm, din Moravia? Hm, și de ce nu-i oferiți brațul (și clătină capul spre mine) acelei Lorelei?

– Ce idei ciudate aveți, domnule profesor! – se amestecă mătușa. Deja ați rebotezat-o complet pe Natalocika noastră... ha-ha-ha!

– Ăă, hm, ăă! – mormăi el în șoaptă, răsucindu-și mustața încărunită, fără a-și lua măcar pentru o clipă ochii mici și strălucitori de la mine.

Dezgustată de râsul mătușii și de privirea lui, m-am întors cu spatele la ei și am pornit agale înainte. În câteva clipe, Oreadyn era lângă mine.

– O, Doamne! – zise el, apropiindu-se repede de mine. – Nu m-aș fi așteptat niciodată s-o văd aici pe mumia asta din R. Ce caută aici?

– El e la noi. A venit la unchiul pentru câteva zile. Dumneata l-ai cunoscut dinainte?

– Dacă l-am cunoscut! A fost profesorul meu. Ne uram groaznic unul pe altul! Eu îl uram pentru că era tobă de greacă, iar el mă ura, după cum spunea, pentru „îndrăzneala” mea. Îți place de el? – Și, la aceste ultime cuvinte ale sale, începu să râdă.

– Nu e simpatic. Dă impresia unui om care ascunde ceva; de altfel, nu-mi place să rămân singură cu el.

El zâmbi, privind undeva înaintea sa.

– Care ascunde ceva, spui. Asta s-ar putea spune despre el într-o manieră delicată. Este un om lipsit de inimă, fără suflet, răzbuțător și, în plus, ridicol de conservator. Știi dacă mai trăiește soția lui?

– Trăiește. Dar s-a plâns că e foarte bolnavă și că stă deja de mult timp la părinții săi cu copilul.

– Biata de ea! Era atât de frumoasă și atât de blândă. Ori de câte ori el venea de la școală prost dispus, începea o ceartă cu ea. Noi, băieții, știam toți despre asta. A chinuit-o, probabil, de tot; oricum, ea nu avea nevoie de prea mult, pentru că era delicată ca o pânză de păianjen...

– Ea precis e mult mai tânără decât el, așa a spus unchiul.

– E mai tânără. El s-a căsătorit destul de târziu. Ai povestit mult cu el?

– Nu, și apoi... n-am chef să ascult ce îmi povestește el!

– Îți spune Lorelei, – zise Oreadyn.

– Nu i-a venit în minte nimic mai bun! – am răspuns eu, enervându-mă involuntar. Doar... e neamț!

El zâmbi.

– N-ar fi mai bine să discutăm despre altceva? – am întrebat eu.

– Ba da. Nu-mi place să pomenesc despre el. Poate am putea să ne așezăm undeva? Parcul e mic, trebuie să le facem loc altora să treacă și asta ne obosește.

Chiar în fața noastră, sub tufele de boz turcesc, se afla o bancă ce avea un felinar alături. Ne-am așezat acolo și am tăcut.

În jurul nostru era zgomot, muzică, discuții, râsete, iar noi parcă am amuțit. El își scoase în tăcere pălăria de pe cap și-și dădu părul de pe frunte. Puțin mai târziu am simțit că mă privea.

PRINȚESA

– Iată ce aș spune acum despre această clipă... – spuse el.

– Ce? – l-am privit calmă, așteptând.

– Aș spune: mai stai, ești atât de frumoasă!

– De ce e frumoasă?

– Pentru că o trăiesc cu dumneata.

Nu i-am răspuns, iar el, puțin agitat, a continuat:

– Un altul ți-ar cere iertare în acea clipă, dar eu, profitând de fiecare minut...

– De ce mi-ai cere iertare? – l-am întrerupt eu, mirată.

– Pentru felul în care te-am salutat cândva, când am făcut cunoștință pentru prima dată, nerespectând eticheta, ci doar așa, pur și simplu.

– Din cauza celor auzite? – am rostit acest cuvânt fără să vreau și cu amărăciune. Mulțumită iubirii mătușii mele, nu mă bucuram de cea mai bună faimă printre cunoștințele mele.

Speriat parcă, și-a ridicat capul și m-a privit.

– Nu m-ai înțeles, – spuse el apoi cu blândețe. – Într-adevăr, am avut norocul să aud câte ceva, dar, întrucât nu am încredere în tot felul de zvonuri, nu le-am crezut nici pe cele despre dumneata și nici nu mi-am făcut vreo părere despre dumneata, adică până în această clipă, când am putut citi asta. Și pentru asta te rog să mă ierți.

Cu aceste cuvinte, scoase repede din buzunarul de la piept al hainei un caietel pe care l-am recunoscut din prima și tot sângele mi se scurse din obraz. El avea acel caiet pe care Lena îl ascunsese după ce eu l-am rupt...

– Zonia ți l-a dat? – au fost singurele mele cuvinte.

– Da. Te deranjează?

– Mă deranjează!

– Nu te supăra! – m-a rugat el. – Lucrarea dumitale se află în mâini bune!

– Dar a trecut prin mâini rele!

– Uită asta!

– Oare se poate?

– Se poate – și el zâmbi. – Abia după aceea, adică după ce am citit articolul, am înțeles cum a ajuns el în mâinile Zoniei. A nimerit la mine întâmplător, dar să nu îți pară rău. Văzându-te în această seară, văzând cum ochii tăi vorbeau despre ceva ce nu exista în mijlocul mulțumii lipsite de suflet, am știut că lucrarea a fost scrisă cu „sângele inimii” și am simțit că trebuie să te cunosc; dar atunci n-am putut să mă apropiu de dumneata, a trebuit să amân pe altădată. Doar un singur lucru (adăugă el după o clipă, când eu tă-

ceam) nu înțeleg: de ce, probabil în loc de motto, ai pus deasupra lucrării un mic vers?

*Es klingt mir oft im Herzen
Wie ein verlorener Klang,
Der sich vergebens sehnet
Zu tonen im Gesang
Ich kann das Lied nicht finden
Zu dem er taugen mag,
Er wird wohl still verklingen
– Im letzten Herzensschlag...²*

*Nu voi găsi cuvinte să-mi revărs
Sufletul arzător,
Probabil, acest cântec va coborî în mormânt
Odată cu mine³.*

– E adevărat că e complet tăiat, totuși ai vrut să-l pui?

– Am vrut, – am răspuns eu, – a trebuit să-l pun, deși nu are nimic în comun cu tema lucrării. Mi se întâmplă adesea să am niște simțiri foarte stranii; de fapt, nu „simțiri”, – m-am corectat involuntar, – ci doar sentimente izolate, de parcă ar fi niște tonuri pierdute, rătăcite în inima omului, care nu știu cărei melodii îi aparțin și unde să-și găsească locul. Ele îmi provoacă atâta disperare! Dumneata ai fost întotdeauna mulțumit de tine însuși? – l-am întrebat nerăbdătoare. – Întotdeauna? Nu te chinuie uneori dorința de a deveni altceva? Pe mine mă chinuie! În acel moment sunetele mă obolesc. Și atunci mi se pare că sunt o fire în genul acelor ratați, care par să aibă talent pentru orice, dar nu realizează nimic! Această convingere îmi cuprinde sufletul ca o aluzie rău prevestitoare. Cine îmi poate dovedi că eu nu sunt una dintre cei ghinioniști?

– Lucrarea dumitale! – a răspuns el, uitându-se la mine cu o privire lungă și iscoditoare.

– Care lucrare? – am întrebat ironic. El se miră.

– Păi, am în vedere ce ai scris.

– Chiar așa? Nu altceva?

– Nu.

– Atunci ar trebui să mă cufund cu totul în acea lucrare, pentru a obține o asemenea dovadă; cu tot sufletul, fără a mă risipi!

– Atunci cufundă-te!

– Aș vrea eu.

– Fă din asta o datorie față de tine.

– O, nu e nevoie de așa ceva, am în mine suficientă voioșă și îmi place să scriu la fel de mult cum îmi place, de exemplu, și muzica, dar...

– Dar ce?

– O, nimic, nimic! – și m-am oprit.

– Ce? – întrebă el curios.

– Voi face din asta un fel de datorie, – i-am răspuns apăsător, dar în sinea mea gândeam altceva. Mă gândeam, de fapt, că nu-mi este cu puțință să mă cufund în plăcerile mele, când acasă sunt urmărită ca o criminală. Că mătușa mi-a interzis cu brutalitate „cultul capriciilor și al roman-tismului”. Iar când Lena i-a povestit odată că un „domn” a râs de ideile mele, ea a început să țipe că îi îndepărtiez pe pretendenți de casa ei. Că oamenii sunt gata să creadă că ea mi-a inoculat acele „povești” și că și fiica ei este la fel ca mine...

„Să nu îndrăznești să te porți după bunul tău plac, dacă ți-e bine!” – zicea ea. Asta nu puteam să-i spun lui. Mă rușinam de obscuritatea și de grosolănia rudelor mele și pentru că trăiam în împrejurări atât de dependente, aproape nedemne. Nedemne pentru că mă supuneau la atâtea trepte de umilință.

– Voi continua să fac ce știu, – am spus eu, – până voi reuși.

– Nu te lăsa pradă niciunei influențe, – a rostit el, de parcă ar fi înțeles ce se petrecea în sufletul meu, – și întârește-ți sufletul, adică nu te lăsa afectată de lucrurile de zi cu zi!

– E posibil acest lucru?

– E posibil.

– Iar acum... acum te rog să-mi înapoezi caietul! – l-am rugat. – A ajuns în mâinile Zoniei fără știrea mea...

¹ Formă de caz Vocativ de la substantivul propriu *Vasyl*, folosită în adresarea directă. (N. trad.)

² *Îmi răsună adesea în inimă / Ca un ecou pierdut, / Care tânjește zadarnic / Să se facă auzit în cântec. / Nu pot găsi cântecul / Căruia i s-ar potrivi, / Se va stinge, probabil, în tăcere / Odată cu ultima bătaie a inimii...* (în text, în limba germană) (N. trad.).

³ În text, în limba ucraineană. (N. trad.).

– Lasă-mă să-l păstrez, el nu mai are nicio valoare pentru dumneata!

– Pentru dumneata poate avea o valoare și mai mică.
– Dimpotrivă. Îmi oferă dovada că există un soi de intelectualitate care se formează cu adevărat din ea însăși și care îndeamnă la progres.

Conversația noastră ulterioară s-a desfășurat animat și rapid. Mi se părea că îl cunosc de multă vreme, doar că nu avusesem prilejul să vorbesc cu el.

Din discuția cu el am aflat că era social-democrat și un admirator înflăcărat al lui Marx. Când aștepta salvarea de la socialiști; când recunoștea o singură cauză, și-anume cauza socialiștilor. – Orice altceva – spunea el, – se pierde în acea idee măreață și puternică, fiind legat de ea prin mii de fire invizibile și indisolubile. – În cele din urmă, mă întrebă ce părere am despre asta.

Nu aveam nicio părere, nu-mi formasem până acum o judecată clar definită; mă temeam însă de un haos în viitor, pe care îl presimțeam, mă temeam de domnia unei forțe și mai crude, și mai nemiloase decât înainte.

– În tine vorbește doar conștiința ta delicată și sensibilă, – a răspuns el cu nerăbdare la cuvintele mele, – dar, înainte de toate, te întreb: crezi în puterea inteligenței umane?

– Cred; dar cred, de asemenea, și în puterea pasiunii care atrage inteligența în vârtejul său, cred în forța iubirii de sine, cred în fragilitatea ființei umane.

– Pentru a fi perfect, – răspunse el, – trebuie să fii filosof. Dar te-ai gândit că omul nu este vinovat pentru ceea ce a devenit? Te-ai gândit că își datorează ființa pământului pe care crește, soarelui și căldurii care îl încălzește; împrejurărilor în care trăiește, care îl domină. La asta te-ai gândit? Te-ai gândit, de-așemenea, că nevoia și disperarea nasc în sufletul omului mai mult rău decât bine, că lupta pentru existență demoralizează? Eu cred în asta și de aceea cred că, odată cu împărăția dogmelor socialiste, va spori adevăratul progres, că lumina cunoașterii și a frumuseții se va revărsa ca un larg șuvoi pretutindeni și că atunci va

sună ceasul adevăratei fericiri omenești pentru toți cei până acum asupriți, neauziți și slabi, iar floarea iubirii adevărate va înflori! Calea spre o astfel de viață este simplă. Cu cât va scădea exploatarea unui individ de către altul și a unui popor de către alt popor, cu atât se vor ofili și vor slăbi semințele răului, se va schimba și se va transforma natura umană și, lucrul cel mai important, se vor schimba „idealurile” noastre actuale, adică bogăția, funcțiile înalte etc. Dumneata, poate, crezi, ca mulți alții încă, în mod eronat, într-o împărțire a proprietății, de aceea ți-e frică de haosul din viitor? – a întrebat Oreadyn. – Sau poate crezi în abolirea completă a proprietății private? Atunci greșești. Ceea ce este caracteristic socialiștilor nu este lupta pentru abolirea proprietății în general, ci lupta pentru abolirea formelor burgheze de proprietate. Adică un mijloc de însușire care le permite săracilor să trăiască doar pentru a munci pentru alții, atâta timp cât clasa însetată de putere are nevoie de asta. Nu este nevoie să mă opresc aici asupra acestei chestiuni, dar cine crede în ideea de progres, acela trebuie să știe și să fie convins că ea reprezintă baza oricărei mișcări și a oricărei activități, că nu ar trebui să căutăm toate cauzele tulburărilor sau ale schimbărilor sociale în mințile oamenilor, în cunoașterea lor tot mai mare a adevărului sau a minciunii și a dreptății „eternă”, ci pur și simplu în schimbările producției și ale modului de producere; nu în religie și în filosofie, ci doar în economia epocii respective și că socialismul nu este vreo boală sau vreun fenomen creat în mod artificial de câteva minți izolate, ci o mișcare firească.

El a tăcut și și-a privit țigara ce mocnea între degete, încruntându-și fruntea. Discuția îl tulburase.

Căzută pe gânduri și afectată de fervoarea convingerii lui, l-am privit fără să spun ceva. El, probabil, a simțit privirea mea. S-a întors repede spre mine și, zâmbind cumva ironic, îmi spuse:

– Poate că n-ar fi trebuit să vorbesc despre asta?

– De ce? – am întrebat calmă.
– Pentru că ... dar nu, – se corectă imediat, – pot să-ți vorbesc despre asta, dumneata însăși te îndrepti spre această cale despre care am vorbit. Acest lucru mi-a fost confirmat de ideea principală a cercetării duminică, doar că încă nu ești conștientă de asta. Cu timpul, propria duminică îți te va convinge de toate. – După un timp spuse: – Nu ai părinți, știu asta; dar ai pe cineva care e apropiat sufletului tău?

– Nu.
– Și n-ai avut niciodată?
– Când eram copil o aveam pe bunica...

El răsă încetitor, dar într-un fel care m-a făcut să-mi pară atât de rău! Apoi mă privi în ochii ce mi se umpluseră involuntar de lacrimi și am văzut că fața lui, calmă cu o clipă înainte, se schimbă.

– Noi doi mergem pe același drum, – spuse cu o voce schimbată și se ridică, ca și cum ar fi încercat să-și stăpânească o emoție bruscă. De noi se apropiară domnișoara Maria și mătușa, iar el, strângându-mi mâna cu putere, se îndepărtă...

Sus, pe cer, stelele scânteiau, iar luna strălucea. Sunele unei frumoase melodii ungurești se răspândeau în depărtare...

Eu stăteam deja lângă mătușa mea, care conversa cu voce tare, și eram într-o dispoziție ciudată. Cu cât se întetea zarva din preajma mea, cu atât creștea liniștea din interiorul meu...

O jumătate de oră mai târziu noi părăseam parcul. Chiar atunci apărură el, de parcă ar fi ieșit din pământ.

– Am vrut să-mi iau la revedere de la dumneata, – spuse și îmi întinse mâna din nou.

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană
de **Cristina SILAGHI (BUMBAR)**

Soarele parcă se juca de-a ascunselea cu pământul. Cobora încet după dealuri, apoi mai trimitea câte o rază aurie peste ape, ca și cum nu s-ar fi îndurat să plece. Cerul era scăldat în culori blânde, iar râul purta pe oglinda lui lumina verii și glasurile oamenilor adunați la sărbătoare.

Puțin mai departe de vuietul cântecelor și al râsetelor, Olena și Marusia priveau apa care curgea liniștită printre reflexele amurgului. Împletiseră împreună o ghirlandă din flori de câmp, maci, albăstrele și fire subțiri de pelin. Degetele lor se mișcau cu grijă, iar din când în când privirile li se întâlneau și se îndepărtau repede.

Amândouă îl iubeau pe același tânăr.
Petro era înalt, cu ochi senini și zâmbet rar. Crescuseră împreună prin aceleași livezi și pe aceleași ulițe. El nu alesese încă pe niciuna dintre ele, iar seara de Kupala părea să poarte în ea răspunsuri pe care nimeni nu îndrăzne să le rostească.

În jurul lor, sărbătoarea prinsese viață. Feciorii și fetele dansau în cercuri largi. Cântecul vechi ucrainean urca spre cerul înserării, când vesele și repezi, când melancolice ca o amintire. Copiii alergau printre focuri, bătrânii povesteau întâmplări de demult, iar tinerii se întreceau în curaj, sărind peste flăcările care trosneau în noapte.

Pe mesele așezate la marginea sărbătorii apăruseră și primele cireșe ale verii. Bătrânele spuneau că odinioară copiii nu aveau voie să le guste înainte de Ivan Kupala, ca și cum fructele ar fi trebuit să aștepte mai întâi binecuvântarea deplină a verii. Acum, micuții își colorau buzele cu sucul lor dulce și râdeau fără griji.

Dincolo de focuri, câțiva feciori vorbeau despre floarea de ferigă, acea floare pe care nimeni nu o văzuse vreodată și pe care toți o căutaseră măcar o dată. Se spunea că în noaptea de Kupala înfloarește pentru o singură clipă și că celui care o găsește îi dezvăluie comori ascunse și dorințe nerostite. Fetele zâmbeau ascultându-i. Poate că adevăratele comori stăteau chiar acolo, sub primele stele ale serii, cu flori împletite în păr și visuri ascunse în inimă.

Unii se scăldau în apa răcoroasă, așa cum cerea tradiția, convinși că în noaptea aceasta apa și focul se împrietenesc și își împart puterile binefăcătoare asupra oamenilor. Tinerii ieșeau din apă cu părul ud și ochii strălucitori, iar copiii se stropeau unii pe alții până când râsetele lor acopereau cântecele de pe mal. Stropii sclipeau în lumina amurgului ca niște mărgel de argint.

Olena și Marusia s-au apropiat de mal. Au așezat cu grijă ghirlanda pe apă și au privit-o cum se depărtează. Curentul a prins-o încet și a purtat-o spre mijlocul râului.

– Dacă se oprește, înseamnă că niciuna dintre noi nu va afla răspunsul prea curând, a șoptit Marusia.

– Iar dacă merge înainte? a întrebat Olena.
– Atunci poate că viața știe mai bine decât noi unde trebuie să ajungem.
Au rămas tăcute. În fața lor, ghirlanda plutea printre reflexele aurii ale ultimelor raze.

Pentru o clipă, lumea părea întreagă. Deasupra lor, noaptea își presăra încet stelele peste ape și peste câmpuri. Departe, spre marginea bolții albastre, licărea o lumină scurtă. Bătrânii ar fi spus că pe acolo trece căruțașul cerului, cel care își mână caii de foc printre nori și lasă în urma lor fulgerele verii. În noaptea de Kupala, poveștile păreau aproape la fel de adevărate ca lumea însăși.

Dar pe aceste pământuri, bucuria a fost adesea oaspete grăbit. De-a lungul veacurilor, câmpiile Ucrainei au văzut prea multe războaie, prea multe armate și prea multe mame așteptând la porți. De fiecare dată însă, oamenii au continuat să cânte. Au continuat să împletească ghirlande, să aprindă focuri de Kupala și să se adune lângă ape în nopțile de vară.

Astăzi, când războiul umbrește din nou multe case și multe destine, aceste tradiții par și mai prețioase. Ele sunt ca o lumină păstrată cu grijă în palme. Nu pot opri furtuna, dar îi ajută pe oameni să nu uite cine sunt.

Olena și Marusia priveau râul și se gândeau la cei plecați departe, la cei care nu se puteau întoarce acasă pentru această sărbătoare, la cei care ascultau poate aceleași cântece doar din amintire.

În spatele lor, hora continua. Cineva ridicase o vioară, iar melodia plutea peste apă asemenea unui suspin și a unei speranțe deopotrivă.

Ghirlanda se îndepărta tot mai mult.
– Vezi? a spus Olena, zâmbind ușor. Nu s-a oprit.
Marusia a urmărit-o până când florile au devenit doar o pată colorată pe luciul râului.
– Nu, nu s-a oprit.

Și poate că acesta era semnul cel mai bun. Fiindcă râul merge înainte, chiar și după furtuni. Vara se întoarce, chiar și după cele mai lungi ierni. Iar oamenii care își păstrează cântecele, limba și sărbătorile găsesc întotdeauna puterea de a merge mai departe.

În noaptea de Ivan Kupala, sub cerul luminat de stele și de focuri, două fete au privit o ghirlandă plutind pe apă și au înțeles că speranța seamănă mult cu ea: fragilă, frumoasă și mereu în mișcare, purtată înainte de curentul vieții.

(Continuare din nr. 84)

SCENA VII

El scoate cu un bețișor peștișorii fierți din cutia de conservă și îi pune pe o frunză de brusture.

E L: Mănâncă.

Ea începe să mănânce cu dezgust. El mănâncă mai reținut.

E A: Fără sare – e oribil.

E L: Când se va răci vom bea zeama.

Ea mănâncă și începe să plângă.

E A: De ce sunt așa de nefericită?... M-am măritat cu un prost... Acum am ajuns să fiu blocată aici cu tine...

E L: Cu ce te-a supărat soțul?

E A: A mințit că e bogat. Cică are afacere. Că e invitat în politică... De fapt, e doar un speculant mărunț.

E L: Păi, nu a întreținut familia? Oare ai dus lipsă de mâncare? Ce mai vrei? Au fost vremuri grele. Unii nici n-au apucat „luminoasa” eră a capitalismului.

E A: Niciodată nu-i acasă. Niciun cuvânt bun, nicio mângâiere. Parcă-i de lemn.

E L: Și tu l-ai alintat des?

Beau zeama pe rând.

E A: Îl aștepți, îl aștepți... Vine târziu, mănâncă și adoarme imediat. Uneori – chiar la masă. Parcă n-a fost educat deloc.

E L: Și eu am acasă o scorpie ca tine. Se gândește doar la ea. Nici la copii nu prea se uită.

Ea încetează să plângă.

E A: Tu ai copii?

E L: Băiatul are cinci ani, fetița – trei.

E A: Eu nu am. A fost prea greu totul.

E L: Viața nu e niciodată ușoară.

E A: ...Și de ce mai trăiești cu ea?

E L: Copiii mei, în afară de mine, nu contează pentru nimeni.

E A: Ciudat... să nu divorțeze bărbatul din cauza copiilor... Ai încercat să-ți faci o amantă?

E L: Uite că am încercat pe vapor.

E A (înveselită): Deci pe mine ai pus ochii?

E L: Dar tu ești exact la fel.

E A: Nici tu nu ești mai breaz.

Stau bosumflați.

E A (țipă): Un șarpe!

Ea sare spre el și, ascunzându-se după spate lui, îl apucă strâns de spate.

E L: Unde?

E A: Acolo, s-a mișcat ceva.

E L (privind atent): Poate era o șopârlă?... Mai ești și fricoasă.

E A: Ai văzut tu vreo femeie care să nu se teamă de șerpi?

E L: Așa e... O să vină căldura curând. Trebuie să găsim niște tufe cu o umbră bună pe mal: poate vedem vreun pescar.

SCENA VIII

Stau sub un tufiș pe mal. E foarte cald. El și-a scos cămașa.

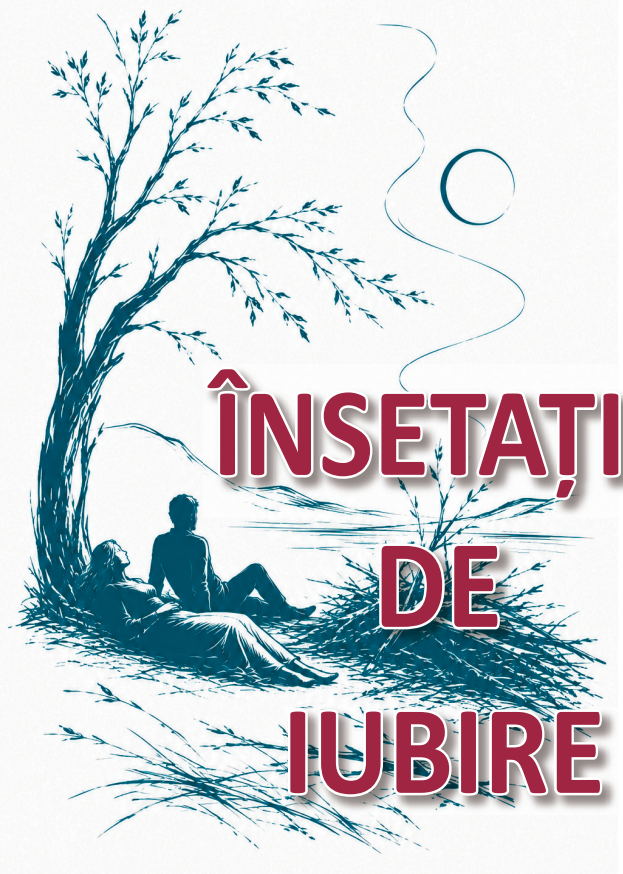
E A: Mi-e foame... Hai să mai vedem o dată – poate s-au întors peștișorii.

E L: Am tot verificat... Se întorc spre seară, când trece căldura... Ce bine e aici! Ce rău frumos. Liniște...

E A (plângându-se): N-o să ne găsească nimeni aici. Toți stau în case... cu aer condiționat... Iar eu, prostuța, mi-am amintit de Titanic – am ieșit să privesc valurile... Ce proastă sunt... Cum ai apărut tu pe capul meu... Iar acasă – vai de mine...

E L (brusc): Știi ce, vaporul nostru se întoarce diseară. Pleacă la 19:10 și pe la ora nouă o să treacă pe aici.

Kostiantyn SOLOVIENKO

E A: Și cum o să ne vadă?

E L: Chiar ești prostuță: aprindem un foc cu fum. Probabil ne caută deja.

E A: Așa e!

E L (ridicându-se): Hai să strângem vreascuri și iarbă uscată.

E A: Și cum facem fum?

E L: Aruncăm iarbă verde deasupra. Hai!

Pleacă să adune vreascuri.

SCENA IX

În avanscenă e o grămadă de crengi și snopi de iarbă. Ea, obosită, stă întinsă sub un copac. El aduce și aruncă încă un snop de vreascuri pe grămadă.

E L: Cam puțin. Mai merg să rup niște tufișuri.

E A: Am obosit. Hai să ne odihnim un pic. Mai avem timp.

El se așază alături de ea.

E A: Și ce fel de soție ți-ai dori?

E L: ...Nu știu. E inutil să mă gândesc – deja am una... Și pentru tine cum arată bărbatul ideal?

E A: Blând... atent... bogat... vesel – toți din jur sunt așa de plictisitori...

E L: Ai descris un om plin de contradicții. Un bogat n-are cum să fie blând – afacerile cer duritate. Iar cei veseli nu se îmbogățesc...

Rămâne ori unul vesel, blând și lefter... ori unul bogat, plictisitor și de lemn.

E A: Numai să-mi distrugi visul...

E L: ...Tu ai întrebat ce mi-aș dori. Știi, odată cu anii, devii mai puțin pretențios.

E A: Eu – dimpotrivă. Mai ales în sex.

E L: O-ho-ho! Vrăjitoare... neobosită.

E A: Vrei să spui că pentru tine sexul nu e important?

E L: Ba da, sigur că e... Doar că oricum există, într-un fel sau altul... Dar nu e totul.

E A: Și acel „tot” – fără sex, poate aduce fericire?

E L: Spune-mi, în „totul” ăla al tău – există iubire?

E A: Dar sexul și iubirea nu merg mână-n mână?

E L: La unii da, la alții nu.

E A: ...Mi-e sete.

E L: Și mie... Putem face un ceai de iarbă.

E A: Fă-mi, te rog, și mie.

SCENA X

Beau ceai din aceeași cutie de conservă pe rând.

E A: Îmi place ceaiul fără zahăr.

E L: Mie nu prea... Poți bea, o să mai fac.

E A: ...Poate crezi că eu nu sunt blândă?

E L: Cum să nu? Ești frumoasă...

E A: Și mai știu să fac masaj. Întinde-te pe burtă – îți arăt.

El se întinde. Ea pune cutia de conservă deoparte, se așază lângă el și începe să-i maseze mușchii.

E L: ...Ai mâinile tari.

E A: Una ca mine te poate strânge în brațe încât nu te mai lasă... Nu-ți este frică?

E L: He! Ai speriat un arici cu fundul gol.

E A: Nesimțitule.

Ea îl sărută pe neașteptate. El se întoarce pe spate, o îmbrățișează și o sărută puternic. Ea după un minut se ridică. La început el o ține, apoi o lasă.

E A: Vai, ești atât de înfometat?... Cred că nu are sens.

E L: Și ce are sens?

E A: Eu nu vreau.

E L: ...Și de ce m-ai sărutat?

E A: ...Mi-ai plăcut.

E L: Acum nu-ți mai plac?

E A: Lasă-mă.

E L: ...Nu te înțeleg... Ba ești mofturoasă, ba blândă... Mi se pare că nimeni nu mă iubește. Poate doar copiii. Și părinții... Gesturi tandre întâmplătoare de la copii... Soția e mereu preocupată de ea însăși... Îndeplinește-i mereu capriciile... Mie-mi lipsește... poate căldură sufletească... Parcă ceva îmi lipsește... nici nu știu ce.

E A: Ai vorbit cu ea despre asta?

E L: Nu... e prea intim... Ar trebui să simtă singură.

E A: Poate nici tu nu o simți bine?... Plânge des?

E L: Nu, uneori.

E A: Știi de ce?

E L (iritat): Nu poate explica nici ea. Capricii de femeie.

E A (iritată): Deci, la ea sunt capricii, iar la tine e o fire profundă și complicată! Egoist.

E L: Poate ai dreptate... Vreau liniște... Sunt obosit de sarcini...

E A: Vai! Ce înțelept!

E L (indiferent): Lasă-mă în pace.

E A: ...Nu te supăra.

E L: Nu mă supăr... Mi-a venit în minte un caz. În clasa a noua am stat într-o tabără de pionieri. În grupa mea era o fată deosebit de drăguță: bună, veselă, cu părul castaniu și creț. Aproape m-am îndrăgostit de ea. Era clar că dorea dragoste cu ardoare. Și a iubit. Un băiat obișnuit. Numai că el cânta la chitară. Cântă și cânta stângaci. Pur și simplu cred că l-a remarcat. Un om obișnuit nu putea rămâne indiferent la o asemenea frumusețe. Satele lor erau apropiate. Se întâlneau și după terminarea școlii s-au căsătorit. Ea nu avea părinți, trăia cu bunica, ce se opunea căsătoriei. El a dus-o acasă. Părinții lui nu au plăcut-o, pentru că era săracă. El o apăra cum putea... Într-o zi, beat, s-a bătut și a fost înjunghiat mortal. Părinții lui au dat-o afară din casă. Ea plângea, știa că bunica nu o va primi înapoi. A cerut ajutorul unor prieteni, dar nimeni nu a putut s-o ajute... S-a aruncat în fața trenului... Mai târziu s-a aflat că era însărcinată.

E A: Chiar se poate întâmpla așa ceva?

E L: Atât de trist... Era o fată delicată și fragilă, aproape un copil... Pe pământul nostru e atâtă suferință... Trebuie să rup niște crengi.

Pleacă în adâncul insulei.

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană de Olena DOBRIANSKA

Anunț

În atenția tuturor membrilor Uniunii Ucrainenilor din România,

Vă aducem la cunoștință că Uniunea Ucrainenilor din România desfășoară în prezent un proces amplu de revizuire și actualizare a situației membrilor, în scopul asigurării unei evidențe corecte, transparente și conforme cu prevederile statutare și cu situația efectivă a membrilor activi.

Uniunea Ucrainenilor din România invită toți membrii să participe activ la acest proces de actualizare și clarificare administrativă prin confirmarea și, după caz, completarea informațiilor privind statutul propriu de membru.

Această acțiune este esențială pentru buna funcționare a Uniunii și pentru ca fiecare membru să beneficieze de toate drepturile și oportunitățile oferite de comunitatea noastră.

Vă rugăm să sprijiniți acest demers și să vă implicați!

Ecouri ucrainene
ISSN 2668-7615
ISSN-L 2668-7615
www.uur.ro

Redactor-șef – Mihaela Herbil
Redactor – Corneliu Irod
Tehnoredactor – Iryna Moisei

Colegiul redacțional: Ioan Herbil,
Ioan Reboșapcă, Mihai Traista,
Cristina Silaghi, Jessica Bilceș

Adresa redacției:
Str. Radu Popescu 15, Sector 1, București
Tel./fax: +40 21.222.07.37
E-mail: ecouri.ucrainene@uur.ro

Responsabilitatea conținutului
materialelor publicate revine,
în totalitate, autorilor acestora.